

SPIS TREŚCI

Skróty pochodzące z nazewnictwa angielskiego użyte w podręczniku	6
--	---

CZĘŚĆ I. WIADOMOŚCI OGÓLNE

Rozdział 1. Tkanka łączna i jej rola w ustroju — Irena Zimmermann-Górska .	13
1.1. Budowa i czynność tkanki łącznej	13
1.2. Rozwój stawów w życiu płodowym	15
1.3. Budowa i czynność stawów oraz tkanek okoławstawowych	16
1.4. Zaburzenia funkcji tkanki łącznej	21
Rozdział 2. Mechanizmy patogenetyczne w chorobach tkanki łącznej — Irena Zimmermann-Górska	23
2.1. Komórki uczestniczące w reakcjach immunologicznych i w procesie zapalnym w chorobach tkanki łącznej	23
2.2. Czynniki humoralne i cząsteczki mające znaczenie w patogenezie chorób tkanki łącznej	25
2.2.1. Cytokiny	25
2.2.2. Neuropeptydy	27
2.2.3. Czynn timer aktywujący płytki (PAF)	27
2.2.4. Składniki dopełniacza	27
2.2.5. Aminy wazoaktywne	28
2.2.6. Kininy	28
2.2.7. Układ krzepnięcia i fibrynolizy	28
2.2.8. Pochodne kwasu arachidonowego — eikozanoidy	29
2.2.9. Tlenek azotu (NO)	30
2.2.10. Enzymy	30
2.2.11. Cząsteczki głównego kompleksu zgodności tkankowej (MHC) — antygeny HLA	30
2.2.12. Międzykomórkowe cząsteczki adhezyjne	31
2.3. Reakcje immunologiczne	31
2.3.1. Autoimmunizacja	34
2.4. Zjawisko apoptozy	34
2.5. Proces zapalny	35
2.5.1. Miejscowa reakcja zapalna	35
2.5.2. Ogólna reakcja ustroju na zapalenie	38

CZEŚĆ II

Rozdział 3. Podział chorób reumatycznych — Irena Zimmermann-Górska . . .	39
---	-----------

CZEŚĆ III. DIAGNOSTYKA CHOROÓB REUMATYCZNYCH

Rozdział 4. Badanie podmiotowe i przedmiotowe — Irena Zimmermann-Górska .	41
--	-----------

4.1. Wywiad	41
4.2. Badanie przedmiotowe ogólne	42
4.3. Badanie przedmiotowe szczegółowe (z wyjątkiem układu ruchu)	42
4.4. Badanie przedmiotowe układu ruchu	43
4.4.1. Badanie mięśni	54

Rozdział 5. Badania laboratoryjne — Irena Zimmermann-Górska	55
--	-----------

5.1. Szybkość opadania krwinek czerwonych — odczyn Biernackiego (OB)	55
5.2. Skład morfologiczny krwi	55
5.3. Skład białek surowicy	56
5.4. Białka ostrej fazy	56
5.4.1. Białko C-reaktywne (CRP)	57
5.4.2. Glikoproteiny surowicy	57
5.5. Badania serologiczne	57
5.5.1. Czynniki reumatoidalny	57
5.5.2. Przeciwciała przeciwjądrowe	58
5.5.3. Przeciwciała przeciw cyklicznej cytrulinie (przeciw-CCP)	61
5.5.4. Przeciwciała przeciw fosfolipidom	61
5.5.5. Antygeny i przeciwciała związane z zakażeniami	62
5.5.6. Aktywność dopełniacza	63
5.6. Badania biochemiczne	63
5.7. Badanie płynu stawowego	64

Rozdział 6. Diagnostyka radiologiczna chorób reumatycznych — Zofia Lemańska, Iwona Kraśny	69
--	-----------

6.1. Metody badania	69
6.2. Badanie rentgenowskie	69
6.2.1. Zdjęcia przeglądowe	70
6.2.2. Zdjęcia powiększone	72
6.2.3. Zdjęcia warstwowe — konwencjonalna tomografia i zonografia	73
6.2.4. Artrografia	73
6.2.5. Sialografia	74
6.2.6. Angiografia	74
6.2.7. Mielografia i radikulografia	74
6.3. Tomografia komputerowa (CT)	74
6.4. Scyntygrafia	76
6.4.1. Scyntygrafia ślinianek	77
6.5. Termografia	78
6.6. Ultrasonografia (USG)	78
6.7. Metoda rezonansu magnetycznego (MRI)	80
Ważniejsze pozycje piśmiennictwa	85

Rozdział 7. Inne metody diagnostyczne — Irena Zimmermann-Górska	86
7.1. Badania biopsyjne	86
7.2. Artroskopia	87
7.3. Elektromiografia (EMG)	87

CZĘŚĆ IV. METODY POSTĘPOWANIA LECZNICZEGO

Rozdział 8. Leczenie farmakologiczne chorób reumatycznych — Irena Zimmermann-Górska	88
--	-----------

8.1. Niesteroidowe leki przeciwzapalne (NLPZ)	88
8.1.1. Pochodne kwasu salicylowego	90
8.1.2. Pochodne kwasu octowego	92
8.1.3. Pochodne kwasu propionowego	93
8.1.4. Pochodne pirazolu	94
8.1.5. Pochodne benzotiazyny	95
8.1.6. Pochodne naftyloketonów	96
8.1.7. „Koksyby”	96
8.2. Leki modyfikujące proces zapalny	97
8.3. Glikokortykosteroidy	102
8.4. Leki immunosupresyjne	105
8.5. Leki „biologiczne”	107
8.6. Glukozamina	109
8.7. Kolchicina	109
8.8. Leki zmniejszające stężenie kwasu moczowego w ustroju	110
8.8.1. Inhibitory oksydazy ksantynowej	110
8.8.2. Leki moczanopędne	110
8.9. Paracetamol	111
8.10. Leki stosowane w leczeniu osteoporozy	111
8.11. Leczenie chorób reumatycznych w okresie ciąży i karmienia	112
8.12. Leczenie chorób reumatycznych w wieku podeszłym	113

Rozdział 9. Zasady rehabilitacji i fizjoterapii w chorobach reumatycznych — Andrzej Seyfried	114
---	------------

9.1. Wiadomości ogólne	114
9.2. Patomechanika i przeciążenia	116
9.2.1. Podstawy patomechaniki narządu ruchu w chorobach reumatycznych	116
9.2.2. Zmiany przeciążeniowe	122

Rozdział 10. Inne metody postępowania leczniczego — Irena Zimmermann-Górska	139
--	------------

10.1. Fizykoterapia	139
10.1.1. Światłolecznictwo i ciepłolecznictwo	139
10.1.2. Leczenie zimnem	140
10.1.3. Elektrolecznictwo	140
10.1.4. Leczenie ultradźwiękami	141
10.2. Leczenie uzdrowiskowe	141

CZĘŚĆ V. ETIOPATOGENEZA, KLINIKA I LECZENIE NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCYCH CHOROÓB REUMATYCZNYCH

Rozdział 11. Uogólnione choroby tkanki łącznej — Irena Zimmermann-Górska	143
---	------------

11.1. Reumatoidalne zapalenie stawów	143
--	-----

11.2.	Młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów (MIZS)	163
11.2.1.	Postać układowa MIZS (choroba Stilla)	163
11.2.2.	Postać wielostawowa MIZS	165
11.2.3.	Postać MIZS zajęciem kilku stawów	166
11.3.	Toczeń rumieniowaty układowy	167
11.4.	Toczeń układowy indukowany przez leki	180
11.5.	Zespół antyfosfolipidowy	181
11.6.	Twardzina układowa	182
11.7.	Zapalenie wielomięśniowe i skórno-mięśniowe	190
11.8.	Guzkowe zapalenie tętnic (zapalenie wielotętnicze)	193
11.9.	Zespół Sjögrena	196
11.10.	Mieszana choroba tkanki łącznej i zespoły nakładania	205
11.11.	Polimialgia reumatyczna	208
11.12.	Ostre zapalenie tkanki tłuszczowej	210
11.13.	Rumień guzowaty	213

Rozdział 12. Zapalenia stawów z zajęciem stawów kręgosłupa — „spondyloartropatie seronegatywne” — Irena Zimmermann-Górska 215

12.1.	Określenie i podział spondyloartropatii	215
12.2.	Zeszytniające zapalenie stawów kręgosłupa	216
12.3.	Reaktywne zapalenia stawów	223
12.4.	Łuszczykowe zapalenie stawów	224
12.5.	Zapalenia stawów w przebiegu chorób jelit	227
12.5.1.	Wrzodziejące zapalenie jelita grubego	227
12.5.2.	Choroba Crohna	228

Rozdział 13. Choroba zwyrodnieniowa stawów — Irena Zimmermann-Górska 229

13.1.	Choroba zwyrodnieniowa stawów rąk	233
13.2.	Zmiany zwyrodnieniowe w stawach biodrowych	233
13.3.	Zmiany zwyrodnieniowe w stawach kolanowych	235
13.4.	Choroba zwyrodnieniowa kręgosłupa	237
13.4.1.	Zmiany zwyrodnieniowe szyjnego odcinka kręgosłupa	239
13.4.2.	Rwa splotu ramiennego (ramieniowa)	240
13.4.3.	Zmiany zwyrodnieniowe lędźwiowego odcinka kręgosłupa	242

Rozdział 14. Zapalenia stawów wywoływane przez drobnoustroje — Irena Zimmermann-Górska 244

14.1.	Określenie i podział	244
14.2.	Zapalenia stawów związane bezpośrednio z zakażeniem bakteryjnym	244
14.3.	Zapalenie stawów zależne od zakażenia bakteryjnego	248
14.3.1.	Gorączka reumatyczna	248
14.3.2.	Choroba z Lyme (borelioza)	251
14.4.	Objawy chorób reumatycznych towarzyszące zakażeniom wirusowym	253
14.4.1.	Zakażenie wirusem zapalenia wątroby typu B (HBV)	253
14.4.2.	Zakażenie wirusem zapalenia wątroby typu C (HCV)	254
14.4.3.	Zakażenie wirusem różyczki	254
14.5.	Zespoły objawów chorób reumatycznych towarzyszące zakażeniu ludzkim wirusem upośledzenia odporności (HIV)	254

Rozdział 15. Choroby stawów wywoływane przez kryształy —	
<i>Irena Zimmermann-Górska</i>	255
15.1. Dna moczanowa	255
15.2. Chondrokalcynoza	268
15.3. Zapalenie stawów wywoływane przez apatyty	270
15.4. Odczyny zapalne w stawach po dostawowych wstrzyknięciach glikokortykosteroidów	270
15.5. Odczyny zapalne w stawach podczas leczenia hemodializą	271
Rozdział 16. Osteoporoza — Hanna Chwalińska-Sadowska	272
16.1. Określenie	272
16.2. Budowa tkanki kostnej	273
16.2.1. Budowa makroskopowa kości	273
16.2.2. Budowa mikroskopowa kości	273
16.3. Modelowanie i przebudowa tkanki kostnej	274
16.3.1. Biochemiczne markery przebudowy tkanki kostnej	277
16.4. Podział osteoporozy	279
16.5. Rozpoznanie osteoporozy	282
16.6. Leczenie osteoporozy	283
Rozdział 17. Zapalenia tkanek okołostawowych — Irena Zimmermann-Górska	289
17.1. Zapalenie tkanek w okolicy ręki	289
17.1.1. Zapalenie rozciągnięcia dłoniowego	289
17.1.2. Zespół de Quervaina	289
17.2. Zespół kanału nadgarstka	290
17.3. Zapalenie okołostawowe łokcia („łokieć tenisisty”)	291
17.4. Zespół bolesnego barku	291
17.5. Zapalenie tkanek w okolicy stawu kolanowego	294
17.5.1. Torbiele Bakera	294
17.6. Zapalenie tkanek w okolicy stawu skokowego i stopy. Zapalenie ścięgna Achillesa	294
17.6.1. Zapalenie rozciągnięcia podszwowego	295
17.7. Fibromialgia	295
Najważniejsze pozycje piśmiennictwa wykorzystane w rozdziałach 1–5, 7–8, 11–15 i 17	296
Skorowidz	297